

Р. ІІ
1921

30. червня
ч. 12

Ціна
2 корони

Ган Українського Стрілецтва на чужині
Виходить двічі на місяць

Видає Пресою Кваліра при Укр. Бригаді в Нім. Яблонімі.
Чехія. Нім. Яблонне, Барак К. 19.

Трьох-соті ЧЕСЬКА РІЧНИЦЯ

21. червня ц.р. обходив чеський народ умні роковини: 300 літ тому назад стало на староміській ринку в Празі на приказ австр. цісаря Фердинанда 27 борців за свободу чеської землі.

Європа загорілася тоді полум'ям 30-літньої війни. Перший пожежний вибух як раз в Празі, бо там жевріла сильно іскра, що впадала з костриця, на котрім спалено Гуса. І як несподівано-незвичайно панування австр. цісаря стало сильно давити чеський народ, що він повстав проти свого гнобителя. У 1618 р. зібрались представники чеського народу в Празі, прогнали з города цісарських намістників і в слід за тим вибрали окремого короля і проголосили свою незалежність від Відня. Однак Німеччина прислала Фердинандови на поміч військо в битві на Білій Горі під Прагою /1620/ чехів розбито. Тоді настали дні страшної

пімсти. Від меча цісарського кята покотились чеські голови на староміській ринку в Празі; безліч інших мусіло кинути рідний край а цісарський уряд загартував їхні землі заселюючи їх Німцями. В краю почалося насильне німчення. Чеську мову усунуто з уряду, всяку свободу здалено, чеський народ був засуджений на смерть. 200 літ мучився він в тих найдахах, що йно в XIX столітті він відродивсь а в XX здобув собі волю та політичну самостійність. А творцями цієї волі є між иншим і тих 27 скатованих, бо за неї няложили вони головами й з їх крові народились местники народу.

Ми Українці щиро спочуємо братньому чеському народові в цей день болючої згадки із подивом глядимо на його 300-літні героїські змагання за волю й честь. Для нас самих це свято нехай буде запевненням, що й наша кров не лється надурно, що з крові та ностий наших мучеників теж виросте воля.-

БЕРИ, ПЕТРЕ, НА РОЗУМ!...

Лист до нашого брата, що в „Нашій Правді“ написав про життя гал.жовнірів по таборі

Дорогий Петре!

Останки гал.армії, інтерновані на чеській землі, користуються покищо деякою свободою й певним довірям з боку чеської влади, яка їх матеріально підтримує, і завдяки цій чеській прихильності ми тут як-так можемо жити, учитися, працювати та приготувати сили до нової боротьби з ворогом.

Слухай Петре! Якби ми так знаходилися не на чеській а на Твоїй землі, під Твоєю владою - чи Ти стерпів би нас, якби ми захотіли порушувати існуючий порядок, лад і супокій в Твоїй державі? Чи Ти помалів би тоді галицьких стрільців, хоча вони викинені ворогом з рідних хат немали б ніякого іншого притулку.

Ти кажеш: „О, ні! Я цього не стерпів би!“

Правда? І думаєш собі: „Я поставив би їх всіх як контрреволюціонерів під стінку й вистріляв би до останньої ноги!“

Ми й не подивувалися б Тобі, бо знаємо Твою строгу принциповість і прямоту, яка не жахається вбивати навіть рідного брата, коли він каже: „Я голоден“, - тоді як Ти кажеш: „Я наївся“. Знаємо, Петре, як вбиваєш на Україні укр. селян а навіть і робітників, як катуєш людей за те, що вони називають себе Українцями й мучиш також тих, що укр. бідному й темному простолюддю бажать найкращого добра. Ми не подивувалися б Тобі, бо знаємо, що Ти вбив не тільки тисячі й тисячі рідних братів,

але й власну ідею, якій поклоняєшся, - своїми брудними хамськими руками.

Не гнівайся, Петре, за правду, зрештою Ти цїниш тільки правду, хоча сам говориш і пишеш неправду а сієш зло.

Подумай, Петре! - Сам кажеш, що порівня нас всіх, якби ми робили пакости Тобі Твоєму царстві, - то чи ж можемо сподіватися, щоб чужа влада помилювала гал. стрільців, як що вони почали би іти киринити, критикувати та заводити нові порядки на землі, яка їх бідних захищає перед лютим ворогом, /з яким Ти погрався!/, кормить їх гостинно, вбирає і т.

Петре, голубчику! Питаюся Тобі! Чи Ти розумієш положення гал. інтернованого стрілецтва на чужій землі? Чи знаєш його щоденні думки й настрої? Чи знаєш те, чому до життя тут потрібне? Чи Ти свідомий того, що Ти своїм скорим пером пишеш

Ні! Ти нічого не знаєш, не розумієш зового того, не любиш гал. стрільця й ближньому добра!

Бо інакше Ти б не крякав над ним, не захляпував його чорнилом перед властителями, не випроваджував його на дорогу самовбивства, не підштовхував його до вчинків, які відобрали б йому добродійство гостинного притулку й кинули б його або ворогові в зуби або під чужий тин на загибів.

Ти цього не розумієш, бо Ти маєш по собі /дангі/ - і спиш тепло, і си смієшся

осишся прилично, посиджуеш в каварні, покурюеш смашні папіроски, підлабузюнешся до віденських дівчаток і пишеш в газеті.

Що Тобі там в голові – доля якогось нещасного гал.стрільця!

Ти маєш гроші і свої принципи, то нехай і весь укр.нарід згине, аби Ти й свій принцип був здоровий! Зрештою Ти й не зусиш так поступати, бо Тобі так наляжуть на плечі, яким Ти служиш. Вони ж Тобі платять і зобов'язаний служити вірно. Ми це добре розуміємо, бо й ми на чужій ласці, тільки в іжниця в тому, що ми не наймити, а безземні вигнанці. Все ж таки ми є вільні, хоча й мусимо бути супроти тих, що нас приняди до себе, чесними. У Тебе децю інакше...

Але Ти, Петре, май свій розум! Пожди! Не поспішай, бо поламаеш чужий дишель і колеса, переїдеш принцип і сам забешся.

Ми Тобі цього не бажаємо, бо Ти палкий і недосвідчений, тиеш на право й на рівно, дуже нерозумно...

Зрештою – скільки Тобі літ? Маєш вже тисяч? Признайся, ми не засміємся!

Та все таки й молодий вік вимагає декого розуму, а для гал.стрільців годиться Тобі як Українцями мати трохи серця.

Гал.стрільці, знай, вже не такі сьогодні, як Ти собі думаеш. Дечого тут навчимося, вже всі письменні стали, читають книжки й критично розбирають, що, як і куди. Уміють відрізняти брехню від правди, слова від діла.

Послухай, Петре, доброї ради! Коли в Тебе є добра воля, оила й Ти стоїш за правду, то зяки просвіщати прийдеш до нас, постарайся, щоби на Риданській Україні наш народ став щасливий, щоби не мучили його раз-у-раз, щоби дали йому дійсну волю, не забирали йому хліба, дозволили йому учити ся в рідній школі – прожени звідти усіх російських чорносотенців, які там тепер комісарами, чиновниками, що пють з бідного народа кров, – сясуй пекельну чрезвычайку, допусти бідну селянську масу до участі в управі, – направ кривду, яку заподіяли Твої хлібодавці укр.народови в Галичині, на Волині й Холмщині підписуючи в Риві ганебний мир з польськими шляхтичами!

Зроби те все, а тоді ми може й самі прийдемо до Тебе й сякаємо: „Так це, Наша Правда“! А до того – Ти й всі такі як Ти – це одна велика брехня.

У другого бачиш в оці стебелинку а в своєму березня не бачиш! Снаржишся, що в бригаді арештували одного за якусь там книжку, а забув, що на Україні сотки й тисячі Українців мучиться в тюрмах за те, що в них знайдено на столі якусь там українську книжку а на стіні портрет Шевченка або Хмельницького.

Петре, не будь лукавий! Там ріжеш а тут плачеш як невинна дитина...

Як живеться Тобі серед віденських буржуїв? Чому не їдеш до рідного краю працювати, чи боїшся може „стєнки“...?

Бувай здоров і май розум
Твій щирый Павло.

ОЦЕ ГЕРОІ!

Дес. Дубек укр. роб. сотні в Кральноім Градци надіслав редакції відпис листу, який стримав гарматчик Василь Моспан від свого брата з Ягольниці коло Чорткова

Зміст цього листу такий:

Дорогий Брате!

У нас в Ягольниці був великий неспо-
кій. Дня 1. VI. напали польські жандарми на хату, в котрій скрилися Михайло Лотоцький і Михайло Тильний. Згадані крилися по лі-
олах та полях майже 9 місяців. На полі не боялися вони жандармів, бо були завжди добре зоружені. Дня 1. VI. зайшли вони до хати Лотоцького. Жандарми, довідавшись, об-
лагли хату й почали до хати стріляти. На-
ші відповіли стрідами, бо мали зі собою танож оружжя. Розпочався живий огонь, кот-
рий тривав від год. 5 до 11 вночі. Коли прийшла на поміч більша скількість жан-
дармів, названі заваділи своє безвихідне положення. Однак не хотючи віддати себе в руки польських катів послідними стрі-
лами відобрали собі життя...

Оце справдішні герої, яких імена без-
перечно запише історія для пам'яті май-
бутніх поколінь народу. М'яючи до вибору
смерть або тортури ладної тюрми вони
виграли смерть і останніми наболми без
вагання позбавили себе життя. Тим вони
хотіли славати ворогові, що краще змерти
від власної руни ніж віддати себе в не-
волю. Михайло Лотоцький і Михайло Тильний

з Ягольниці дали нам найкращий приклад,
як треба поступати з ворогом. Кожде село
і кожда українська хата повинна бути крі-
постю проти ворога. І поки так не буде, у-
народ не може почуватись безпечним.

М.М.

ТВІЙ БАТЬКО!

Твій батько, мій сину, за Неньку Україну
Як герой славний життя положив,
Хотай він в могилі уже спочиває,
То ще й на сім світі в славі буде жини
Батькова могила в степу широкому
Весною в квіточках пишлась вона.
А вітер до долу квіточки схиляє,
Що б ішов з них запах в могилу до дна
Що б чули герої, ті що в могилі
Запаху тих цвітів, гарних весняних,
Що наш нарід нимі! Всюди на Україні
Чесно споминяє славні діла їх,
Хотай я осталась бідною вдовою,
А ти, мій синочку, крайний сирота.
Ще вернешься та хвиля, що жінці з серпа
Ще раз повернуться на жививо святе,
Залуне вітер полями, степами
І вістку веселу він нам принесе,
Що жінці готові відходять в дорогу,
Що б скоро скінчити то жививо святе.
Уже ідуть жінці з гострими серпами
І без відпочинку кождий з них іде.
А із уст їх пісня радісна, весела,
Як від дзвона голос воноло гуде.
А тоді доростеш і ти, мій синочку,
І тебе пішло я у жінців ряди:
Тоді уважай сину, не сходи з дороги,
Лиш уступай в бітня твогого сліди.
Спіми слова батька, серп у руках кріпко
Держи го, мій сину, з рук не випустиай,
Бо тоді загинеш десь під чужим тинном,
Пропаде в неволи твій рідненький край,
І не пожалій сили в товаристві своїм,
Тільки жваво з ними берись до діла.
А я буду Бога за тебе благати,
Що б була щаслива дорога твоя.
І за тебе, сину, Господь не забуде,
Щасливо повернеш домів по жниввах.
І весела пісня тоді не лунає,
Що ми уже вільні у своїх домах.
І тоді ми вільні станемо всі разом,
Що вже ся позбули давних, злих часів,
І тоді не лунає по всій Україні
Українська розмова і веселий спів.

Ужгород, дня 12.5.1921.

НА ПІДКАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ

Найважливішою подією останніх часів на Підкарпатській Україні є безперечно уступлення губернатора др. Катковича. Мадяри та Мадярони тішаться, що уступив той, який обив великі перешкоди їхній агітації й не входив з ними в ніякі угоди. Кацапи також задоволені й сподіюються наслідника, який приверне їм давні впливи. Це занепокоїло трохи ту малу горстку народних діячів, які не мали сили допомогти губернаторови в його заходах що до автономії. Та пер тривоги помешилася, коли стало відомо, що уряд не буде поки-що іменувати наслідника, тільки заступати буде др. Ернстельд, який має славу тактовного, безсторонного й справедливого чоловіка.

Дня 12. V. скликав словацький священник Ілія свідоміще підкарпатське духовенство на нараду до Ужгороду й тут запропонував основи христ. партії для спільної акції в справі автономії. Одначе зірвання зв'язку на велику кількість існуючих вже партій пропозиції не прийшло, але поручило ведення акції партії словина, Камінського і н. Цікаво згадати, що зібранні випрохали зі селі кореспондента кацапської газети „Русская Земля“, а коли він приїхав на своє місце свого заступника, то й того викинули сесід окликів: „Проч зі зрадниками - в Москву з бунтовщиками!“.

Дня 15. мая відбувся в Берегові /Берег

слз/ злет „Соколів“. Два окремі потяги привезли силу гостей з Ужгороду й Ясіні. Приїхала також шкільна молодь з Ужгороду й Мункачеза. Їй на зустріч вийшла молодь гімназії в горож. школи Берегова - з великим синьо-жовтим прапором співаючи народні пісні, які ярко відбивали від російських солдатських пісень мукачівських гімназистів. Останні вправляли дуже гарно, але не жаль під російську команду, яку рідко де заступала чеська. Це краще вправляла молодь Берегова /около 160/ а прикази були руські /українські/, які собі досконало засвоїли учитель руханки - Чех. Мукачівська молодь гарно вправляла рускалями /хлопці/, гроблями /дівчата/ і вільноруч /діти/.

Дня 16. V. відбулися в Густи основні збори філії „Просвіти“ при співучасті відпоручника матеріального товариства в Ужгороді др. Стахури й дир. Гриця з Берегова. Останній підчеркнув в своїй промові заслуги братів Українців з Галичини около культурного піддвиження підкарпатських Русинів. Членів записалося 35. Філія в Густи є третьою з ряду по Берегові й Ясіні. На зборах розділено між членів „Історію Підкарпатської Руси“ Василя Пачовського, яка викликала тут велике зацікавлення а навіть переверот в поглядах. Богато її залюбки читає й каже, що мадяри їх одурювали, що вони уперше піз-

нають, хто вони й чії сини.

Монастир оо.Василіян у Мункачеві пере-
організували галицькі Василіани, втікачі,
на віір монастиря в Жовкві. Народ починає
радо туди заходити на Богослуження і про-
повіді, патріотичнійес відомляючи.

Дня 22.У. відбувся заходом чит. „Прес-
віти“ в Густі концерт в 60-ті роковини
смерти Тараса Шевченка. Промовляв дир. Гу-
лянич, переказав всі важні хвилі великого
мученика й додав: „Його дух не змер, але
витра не тільки понад степами України, а-
ле й тут понад Карпатами злітає ген за
Тивоу й будить нарід зі сну.“ Дуже гарні
були продукції хору під проводом п.Хоми-
на, так само й деклямації п-ни Б.і місце-
вих учеників і т.д. Концерт закінчився
відопіванням гимну Підкарпатської Украї-
ни./„Подкарпатські Русини“/. Між учасни-
ками було багато чеських старшин і уряд-
ників, деякі мадари й жида, гості з Берего-
ва, вся місцева руська інтелігенція, міщан-
ни і т.д.

Дня 14.У. на засіданню мійської ради
постановили міщани перевести зміну маляр-
ських написів на руські й переіменувати
вулиці. Густ це перше місто на Підк. Укр.,
яке має рідні назви вулиць н.пр. вул. др.
Житковича, Тараса Шевченка, Івана Франка,
Масарика, Духновича і т.п. В Ужгороді і
Мункачеві, де ведуть перід москвофіли,
схрїзав іще малярські написи й назви.

Дня 29.У. відбувся в Густі злет соко-
лів з таким порядком як і в Берегові. Ве-

чером відіграв амат. кружок чит. „Пресві-
Котляревського „Наталку Полтавку“ з ду-
гарним успіхом. - - - 2.Уі.1921.М.К.

Василь Пачовський

Ой роздерли нас, розкльвали нас
Круки і ворони -
Вирісло по нас з сну по Кавказ
Зіллячко червоне.
Гей, гей! Зіллячко червоне.

А круки летять, ворони кричать
і розносять нести -
Тисячі могил без хрестів стоять
Розриті зі злости.
Гей, гей! Розриті зі злости.

Тисячі руїн димляться зо стін
З ранку аж до ночі -
А що поле-труп дивиться до зір,
Незакриті очі.
Гей, гей! Хто закрие очі?!

А у ніч глуху трупн мов живі
Витягають руки -
Боже, чуеш Ти, як ячать вони
Голосом розпуки!
Гей, гей! Голосом розпуки.

Михайло Володимир

Яка та ваша смерть нікчемна!
В руках залятих ворогів,
Ти вешся, просишся: Даруй!
Як гад, як неє у пана ніг.
А ворог бе і тріумфує,
Що підлого він раба бе,
І насолоджується просьбами останні
Поки останній удар нанесе.

Дня 30.У.ц.р. помер на грудну недугу
бул.ст. дес. Т и м к о С А В Ч У К з
Джурова, пов. Снятин. Похорон відбувся
при участі делегата від і п.п. сот. Кри-
венка, укр. музики й делегатів від стрі-
лецтва з Пряги. Похорон супровожала
чеська почесна четя й 2. укр. чети. Над
гробом промовив чет. Калічак.
Покійний був вірцевим підстаршином
В рядах укр. армії знаходився від само-
го початку і весь час був на фронті.

Земля йому пером!

НАДСЯНОМ

Продовження, IV.

БІЛЯ ІНТЕРНОВАНОГО ГЕН.ПУХАЛЬСЬКОГО.

Вранці після планування Перемишля - 4.XI. Франці покликав мене др. Зягійкевич, один з трьох, що стояли на чолі УН Ради, і сказав: „Підемо до ген. Пухальського, заінтервованого цієї ночі в стаційній корпусній кінді. Ви залишитесь там як кидат залоги будинку!“

Був соняшний осінній ранок. Вулицями живо проходили укр. вартівники й пильно стежили, чи немає в кого з прохожих зброї. Крамниці були скрізь зачинені - жиди що ні розвідували, що розмірковували, чи безпечно... Подекуди маяли вже синьо-жовті коругви а всі біло-червоні наліпки з орлами, якими ще так недавно заліплене було ціле місто, так безслідно пощезали, не личаче б їх і не було зовсім. Ще перед 10-ма годинами, коли я вийшов був із віденського успішного потягу й станув на перемиській землі, вразило мене стільки тих орлів, що душі подумав: Погине діло, просто заліплюють нас... - Не було куди дінути очей, сюди видялась на прохожого Укряїнця ця хлябна, чапирхаста й пазуриста польська таха, біля - в крові.

Тепер на-дурно шумили її очі...

Перемишль мав українське наскрізь обличчя і своїх стародавніх жидів. Польща немов не існувала. Її начальний вожд сидів в українській тюрмі.

Він сидів врані із своїми двома адю-

тантими і своїм чурою на першому поверсі корпусної кінди в кімнаті свого дотеперішнього урядування. Його мусіло мучити почування ганьби й досади. Його ж заляпали малі хлопці, які може й не знали добре володіти кріесом. Перед кількома що йно годинами він побачив їх, як несподівано станули перед ним і закричали: „Виддай револьвер - руки вгору.“ Він схопився на рівні ноги і показавши на зброю підійняв руки по їхньому наказу. Це він уперше побачив перед собою живих „гайдманів“. В його уяві зразу воскресли страшливі сцени з Сенкевича, він збаранів і стояв безвладно. Таким ганебним чином попався він у полон тим, яким ось-ось мав закинути мотузку на шию. Краківська військова команда вже будя іменувала його військовим зверхником для всього краю від Сяну по Збруч, перед ним вистелювалась й виблискувала чудова дорога до найвищої пошести й влади. Тепер все пропало - слава, кар'єра. Він мусів в душі докоряти себе дурнем, що впору не зорієнтувався, що проволінав чекаючи на допомогу з Кракова, що був замало обережним і т.д. Ворог зачавсел й несподівано прірвав усі нитки його планів.

Та це лиш хвилино, певно, гнітили його душу такі думки. Головним почуванням був мабуть страх, смертельний страх перед „гайдманами“. Життя було йому дороще ка-

рієри й слави а за те життя він не був певний. Він боявся кожної дальшої хвилини, кожної нової події - і сидів як на розжаренім вуглі. В передній кімнаті, до якої стояли отвором двері, сидів „гайдамака“ хорунжий, який стежив за кожним його рухом і прислухувався до їх розмови. Другий гайдамака з крісом, кожної хвилині готовим до стрілу, стояв під дверима. Його зверхній вигляд нагадував не дисциплінованого воляка а звичайного сільського парубіку, який не спускав з нього своїх цікавих очей. За дверима стояло ще двох чи трьох, таких самих „гайдамаків“, в сільських кацубайках, полотнянках, з крісами й військовими шапками на головах.

У хвилині, коли ми звійшли в передню кімнату, всі три полонені притъмом підвелася зі своїх місць. Пухальський випрямився і зпер свої очі в др. Загайкевича, який різким кроком підходив до нього, коли я зупинився біля хорунжого, киндта сторожі. Пухальський, високий, стрункий мущина, з виразними рисами польського шляхтича, з синим волоссям та молодод-червоним обличчям споглядаючи очима скляпитульованого диктатора стояв у своїм генеральським уніформі напроти нічого ростом та плечистого чорного „цивіля“, який в цій хвилині заступав оту грізну гайдамацьку силу, яка - в його уяві могла порубати його на шматки, спекти на огні і т.д. - як це змальовували славні польські мистці у своїх

класичних творах.

Та зяраз же наступило маленьке обличення для його застрашеної ніжної душі. Перше слово, яке він почув з уст др. Загайкевича, було - „Ексцеленціє!“ Це звучало зовсім по шляхоцьки, зовсім не по гайдамацьки. Воно духа приємно залясковало його вухо й освітило його душу промінням надії. Ва, що краще - др. Загайкевич зверся рівночасно до стійкового при дверох передньої кімнати й закомандував, строгим по військовому: „Позір!“ - і різко додав: „Жовнір повинен добре знати, як має стояти перед генералом!“ Це було неначе наказом і для мене, бо як звичайний жовнір повинен такі річі добре знати, то я-як поручник-повинен був те все знати досконало. Я почав перешукувати думкою в службовім правильнику за відповідним параграфом, який наказує стояти струнко пер полоненим ворожим генералом, почав пригадувати собі подібні випадки з російського полону, та нічого такого не знаходив. І мимоволі запитав себе в думці: Звідки п. Загайкевич знає таке - чи з парламенту виніс таке всестороннє знання, чи з адвокацької практики? Ах нараз мені стало ясно. Др. Загайкевич був також офіцером. Підчас мобілізації 1914 р. я навідбачив його - в цивільнім одягу, з військовою парадною шапкою на голові, оперізаного поясом з великим інфантерійним куцясом і шаблею при боці. Коли я здивова-

ий запитав його, до якої частини він належить, відповів, що він ополченець і як який призначений є до служби в „Інтерланді“. Аж тепер я зрозумів його „штрам-пайт“ і деяке схвильовання перед генералом.

Все ж таки - подумав я - нехай собі й так! Джентельменство в дипломатії не втрачається. Може й до поляків попався хто з наших - може й там поведуться з ним так сяк, а шляхотнійпо джентельменськи. Зрештою, навіть тремтіти старому чоловікови, хоча ворогови, нехай бачить і переконується, що Українці це культурний народ...

Пухальського очі набрали більше спокійного вигляду, коли др. З. розпочав своє експозе, спершу по українськи, потім для легшого порозуміння по польськи, нарешті на вічизну пропозицію Пухальського - по німецьки. В цьому експозе подявав др. З. польському генералови до відома фактичний стан, старався довести йому, що інакше не могло статися, покликувався на волю переможених держав і т. д., врешті заявив, що його інтернювання є тільки тимчасове і що хвилиною замирення він негайно буде звільнений на волю.

Удобруханий Пухальський осмілився навіть замітити, що сталося на жаль так, як це він сказав був перед кількома днями до української делегації - іменню, що не поляки а Українці ступили на шлях насильства. Тут др. З. пригадав на телеграму з Кракова, в якій є мова про висилку панцирних

на його власний поклик і просьбу. Однак Пухальський почав на всі лади переконувати, що це несправедливо, що він проти Українців не мав ніяких лихих намірів. Балахня переходила вже в суперечку, коли нараз, моментально затуркотіли стріли над берегами Сяну. Обличчя Пухальського в цьому мить посоловіло.

„Пане после, скажіть, пробіг, доки будете мене так тримати, хто поручиться за моє життя?“ - зашептів нараз відбігаючи від попередньої теми.

„Ексцеленціє! - відповів дещо зворушений др. З. - Я ручу вам і запевняю вас, що ніщо злого вам не станеться, ні одного волоска з голови вам ніхто не зніме!“

„А все ж, будь ласка, скажіть, приблизно, як довго буду сидіти тут?“ - наставляв полонений.

„Це залежить від ваших військ, коли вони припинять війну з нами на основі тимчасового розгрізнення по лінії Сяну, то ми вас зразу звільнемо. А це залежить від вас, команданта. Дайте своїм військам наказ, щоби перестали стріляти, щоби відступились геть від Сяну, щоби не було непотрібного дразнення й кровопролиття“ і т. д.

Крісовий та скорострільний огонь залунав удруге, та вже багато нагальніше і не змовкав. Німий вираз Пухальського гонився на все під одною тільки умовою, що його життя буде врятоване. Він навіть запевняв, що як тільки буде звільнений, зразу таки виїде з Перемишля до своєї рід-

ні й раз на все покине українську землю. За те він домагався певної заперуки, що його тюремні муки не будуть довгі. Др. Згайкевичем керував добродушний оптимізм, коли він обіцявав Пухальському, що найда- лі до 2 - 3 годин повернеться до нього без сумніву з доброю вісткою. Пухальський дивився на нього як на свого щиро-го добродія і в великій довірі прохав його на додаток, щоби він, де тільки треба, заступавсь за нього й за всяку ціну старався довести як найскорше до доброго полаго-дження справи.

Тимчасом стрільба не влихала, навпаки душила і хвилями здавалось, що бій набли- жується до стая. кмнди. Уже й під ногами др. З. ставало горяче, він порушався неспо- койно, немовби щось його пекло, відчуваю- чи всю непевність ситуації. Тому й обіцявав Пухальському все найкраще. Нарешті бажан-ий наказ до польських військ був уже готовий, у його руках. З ним те побіг він стрілою до Нар. Дому, щоб далі передати його польській армії.

Після відходу др. З., Пухальський не міг успокоїтися з своїй нервовій нетер- плячці. Найбільш тривожили його недалекі стріли. Раз-у-раз він прохав мене через стійкового, явитися в нього, і все завда- вав мені одно й те саме питання: „Коли прийде др. З? Чому не приходять? Адже він обіцяв прийти в 11-ій год, а тепер вже 11:15 хвиль“ і т. д. Кождий раз дивився на мене такими гнівними очима, немовби я

був цьому зинуватий. Я старався відпові- дати йому тоном др. З. „Успокойтєся, він напевно прийде!“ Врешті мені не стало часу збігати до нього на кожде його покликання. Тут були інші клопоти.

Листьом Пухальського, в якому наказу- вавось польському війську відступити на захід від Сяну як до Пшеворська, було зяряз доручене через укр. парламентаріям від УН Рнди польській військовій кмнди по другою боці Сяну. Одначе нова коман- дя висміяли доручений їм наказ і сказав нашім парламентарям коротко так: „Пухал- ський немає ніякого права наказувати, він тепер не командант. Ви, панове, тримайте собі його! Це австріяк а не поляк!“ і т. д. У той час у полякія взагалі не бу- ло прапичної команди. Озброєня „бонфа- ніякої влади не визнавала, тільки зов- гала на власну руку. Наші парламентарі мусіли переходючи кладкою на другий бо- Сяну час-до-часу прилягати до кладки лежати без руху, бо по них стріляли польські воляки, хоча команда була заборони- Через те й не могло бути першого дня спокою над берегами Сяну. Це й була та стрільба, яка так тривожила Пухальського.

Переказуючи децо докладніше сцену роазговору між др. З. а ген. П. хорів я зяму вати подекуди саме відношення перемис- ких Українців до поляків як ворогів. Ко- ли часом нагадаю те наше ченне поводко- ня з ворогом в перших днях будування ар- шої державности, то спершу бачиться мені

воно непростимим гріхом супроти тюрків
Українців, замучених бестіяльськи в поль-
ських тюрмах. Одначе після деякої застоно-
ви вириняє инша думка. Воно, що правда, по-
шкодило нам дуже в нерівній боротьбі -
м'яккість на війні рівняється малодухости
а малодухість поразці - але наш досвід
з цієї першої спроби нашої толерантності
нає в морального боку чималу для нас вар-
тість. Коли прийде друга хвиля для укра-
їнсько-польського поррахунку а вона прий-
де неминуче, то ми зуміємо побороти з со-
бі свою м'яккість, щоби стати твердими, па-
мятаючи на те, що ворог не заслуговує на
ніяке помилування, що наша м'яккість ро-
бить його жорстоким, нахабним і підлим.
Віра вселядського ідеалу мусимо бути для
нього твердими як сталь. Це не випадок,
що польська душа лобується своїм хижим,
тіложерним білим орлом. Це не тільки дер-
жавна емблема а глибший символ польської
пажерливости, нетерпимости, хапчивости, пу-
стої високолетности, манії вивисшування
себе понад инших. Дух польського народу
без різниці стану це дикий крилатий звір,
що з питомим собі садизмом любить роз-
дзюбувати й розривати на шматки живе ті-
ло своєї нещасної жертви й смакувати її
м'ясом. Віроломний, обманчивий народ, який
кормить свої діти калом батьків - отру-
тою свого адичавілого націоналізму. На-
род, який немає кругом себе ні одного
приятеля а його політичні союзи основу-
ються хіба на ненависті до другого. Це Тер-

знт між народами світу.

Фактом є, що перемиські Українці біль-
ше дбали про полонених поляків - старшин
і воєків-, ніж про своїх. Тоді як наші
борці стояли без зміни як ніч так день
без теплої страви, бо харчеве діло не
було ще як слід налажене, то польські
полонені старшини отримували правильні
обіди, вечері й снідани як не з приватних
укр. кухонь то просто з ресторанів - Пу-
хальський отримував обіди із трьох або
чотирох страв та срібним сервісом. Коли
ж третього дня т. є. 6. XI. було підписане
перемир'я з поляками, то УН. Рада зразу ви-
пустила всіх інтернованих на волю. Та не
минуло й тижня, як воєнне щастя змінило-
ся на нашу некористь і ці самі поляки,
яких українська м'яккість пожаліла й ви-
пустила на волю, ішли наступом на безбо-
ронне укр. населення міста й повіту рі-
жучи, палючи, грабуючи - на подобу дикої
орди Джінгісхана.

Сам др. Загайкевич, який не тільки в
поводження в ген. П. але й потім супроти
поляків взагалі був весь час незвичай-
но ввічливим, отримав таку заплату, що іі
ні він сам ні інші, що були свідками, пев-
но не забудуть ніколи.

Сталося це дня 11. XI. Около 4 год. з
полудня оволоділи поляки всіма перехода-
ми через Сян і вже посувалися вулицями
в глиб міста. Деякі члени УН Ради зраз
зі своїми сім'ями схоронилися в помешка-
ні др. Загайкевича, який від декількох

днів лежав хорий на гішпанку. Вої збилися до-купи в діточій кімнаті, де була най-грубша стеля, бо на сусідний Нар. Дім та цілий комплекс надбережних кам'яниць, в яких втікачі мали свої мешкання, била польська артилерія раз-у-раз гранатами. Нікому не приходило на гадку втікати далі перед поляками. Члени УН Ради мабуть не припускали, що їм як цивільним може заподіяти ворог яке лихо. Вони ж самі польському цивільному населенню не заподіяли ніякої кривди, нікого не вештували, нічого не обмежували волі і т. д. Польська Нац. Рада збиралась майже що дня на свої засідання, трусів ніяких не роблено. А коли раз українська жандармерія дозволила собі на донос перешукати в помешканні др. Тарнаського за зброєю, то УН Рада зяряз другого дня чемно перепрашала др. Т. за такий „воєнний“ зчинок. Перемишль за час укр. влади не знав навіть, що це значить воєнний стан. Коли першого дня після перевороту проголошено було доразні суди проти грабіжників, вбивців, бандитів і т. д. то польський соціаліст др. Ліберман наробив такого крику, що ось то Українці позважуються на зорі нової доби завести терор і абсолютизм, — так що укр. влада подалась і зяряз проголошені суди відкликкала. Окрім прилюдних зібрань і т. п. нічого більше не заборонявалось. У місці панував весь час лад і порядок, ніяких грабунків ні нападів не було. Укр. військо дбало так само добре і про без-

пеку життя й майна поляків, тоді як на другому боці Сяну Українці не мали ні спокійного дня ні ночі. Тут діялись напади, відбувались докучливі ревізії, раз навіть аневажено церков оо. Вночі під час Богослуження, убивано селян. Один із польських парламентарів, пор. Осецькі, заявив раз під час обопільної наради ось що: „Кожий безсторонний мусить признати Українцям, що їх поведення є незвичайно тактовне й що зміють утримувати лад“.

Через те то й члени УН Ради, зібрані в помешканні др. З., чекали супокійно аж пройде буря й вони будуть могли розійтися до своїх домах. Во ї чого ж їм було боятися? До війська не належали, з поляками не воювали а навпаки—докладали всі зусиль, щоби довести до згоди, — хочби й за ціну уступок. Деякі як др. Кормош і др. Загмайкевич робили це подекуди навіть в супереч волі укр. громадянства й війська. Вони підписали перемир'я, яке полякам давало право користуватися запасами магазинів по українському боці фронту, вони заходились біля польських провідників і готові були йти їхнім годовнічим бажанням на зустріч.

Тепер наближалась хвиля гіркої запляти. Перше привітальне слово, яке почули вони з уст польських переможців в помешканні др. З. було: „Марш!“ Легіоністи вивели їх гуртом на подвіра, кинули для постраху декілька бомб поміж мури будинків і завели їх просто в тюрму, погану

тюрму касарень на Засяню, де їх морено голодом, поки не відіхали на Домбє.

Др.З. не міг вийти разом з ними, бо лежав в горячці. Та зрвав вбігла друга ватага з криком: „Де є др. Загайкевич? „Майор, проводир ватаги, зверещає: „Поля креф... лайдану, то тебе захціва сі України, ... марш мі з лужня, там бендаеш будоваць України... То ти лайдану євдзіл по всях збіраць хапнуф!...“

В хаті знявся лемент, діти заголосили Тату! Тату!; мати впала на вколішки перед лютим звірем і з словами в очах благаєля милосердя для свого чоловіка й батька дітей. Присутні жінки заломлюючи руки благаєли також. Одначе благаєння тільки розшишували ворога. Він лаячи добірними польськими словами прискакував раз-у-раз до ліжка хорова й поколюючи вістряма багнети старався вицьнувати його з ліжка. А коли нарешті др.З. підвівся і простягнув руку по своє вбрання, дикий майор наставившись з багнетом закомандував: „Марш голи!“. І знову залунав лемент дітей, благаєння жінки і т.д. Не помогло... Його виштовхали в одній соречці і підштанцах на двір а коли жінка закинула йому в той час кожух на рамена, то один із воєків відкинув його її з такою силою, що ця впала на землю. Через кладку й далі вулицею З-го мая пігнали хорова чоловіка, що тремтів в горячці і від холоду зогрого падалиотового вечера, аж на сам край міста до касарень. По дорозі на-

падала озвірена польська публіка і яки не заступивсь був один із знайомих - професор польської гімназії, то за др.З. були б певно полишилися сліди крови.

Помешкання др.З. було аж до самого білого дня видовищем польських грабіжницьких оргій. Пяні та тверезі банди надходили одні за одними і шукаючи за зброєю забирали все, що найцінніше майно. В сусідних кімнатах, в яких поміщувався Міцанська каса, цілу ніч лунали удари криєм об мур, в якому знаходилася каса з грішми. Одначе розбити її мабуть не вдалось. В цю ніч по цілому місці відбувалися страшні грабунки. У воєків були готові прилади до відмикання склепів - іменно гострі пили до вирізування отворів в залізних сторах, через які польські воєки пролавили до склепів, головно золотникарських і виносили все до чиста. Так поводилося польське лицарство. Його дикість була безмежна. Над містом розпростер свої крила польський хижий і кровожадний орел

/Далі буде/

ПЕРЕДПЛАТУ ЗЛОЖИЛИ: укр. роб. відділи -
 Комарно 8к. - Жіліна /чет. Світлик/ 16к. -
 Прага, курінь 200к. -- Терезин /пор. Скопик
 24к. -- Забоже 14к. -- Пардубіце /філія Пр.
 Кр./ 26к. -- Пардубіце /пор. Рудзінський/
 20к. -- Кр. Градец /дяток на пресовий фонд/
 40к. -- Раціневео 10к. -- Вінніпер, проф. Бо-
 берський 30к. --

Вже в ранку долітав в село гук гармат. Кольона стрільців за кольоною посувалися вперед туди, де клекотіло. Бачилося лица, обсмалені сонцем, запорошені одіння, під вагою наплечників похилені постаті, що спокійно йшли вперед.

Курява збитого пороху вяслонувала ряди перед цікавим народом, що приглядався гуртом при дорозі. Ішли чвірками, деколи кольона виминала одна другу а тоді ровом при дорозі виднілася утоптана стежка.

Декотрі лица байдуже, деякі усміхом зустрічали гурток дівчат та перекликувалися жартуючи, знова инше лице скривилося болем, коли заголосила над ними яка молодиця чи бабуня.

Товпилися при керниці набираючи води до фляшок та пили підчас ходу догоняючи своїх.

Пройшли безконечні ряди піхотинців а за ними надтягнули понурі гармати. Виднілися товсті дула, та маячили сталеві щити темно-брунатної крєски. Запряжені в дві пари коней пробігали бігом дорогою, лишали за собою глибокі сліди важких коліс. На конях сиділи візники, вимахуючи короткими батогами. Гармата здригувалася, підскакувала на дорозі а з нею колісалися стрільці, що сиділи на ляфєтах.

Сонце пекло, розпливалося важкою утоною по тілі; висохло в горлі та грудях.

Надїхав і обоз з білими на возах по-

лотнями, розташувався на вигоні, уставляючи вози рядами побіч себе.

Було гамірно. Напували коні, сипали овео в торбинки, варили страву в кітлах а сивий димок ту й там знімався над обозом. Чути було запах припаленого мяса та рєміння. Над потоком в тіни верби розсїлися шевці, мочили шкіру на дні потоку і прибивали під черевики...

Деколи з обозу долітали звуки скрипки стрільця музиканта, що грав на сідлі під возом.

Нїхто з обозу не звертав уваги на щєраз то сильніший гук, що більшав з кождою годиною, куди безконечні кольони прїмували.

По полудни над селом зяносилось на бурю. Обоз з села чим скорше зібрався та гальопом відїхав назад, звідки приїхав. Місце опустїло, ту й там залалися шмати, порозкидувана солома, купки сїна та бляшанки від консерви.

Мало бракувало а проворний стрілець Петро Дума бувши пішком догнав обоз та свої коні. Не всидів при обозі, побіг в село, звідкіля звертався з повною шлякою яєць та фляшкою свіжого мєлока. Губи червонїли, лице смїлосся з вдоволення, що одурив Катрусю. Повірило щєре дївоче серце стрільцєви, ну та й зябулася, пожалувала стрільця, що завтра може вже не жити.

Поїхав обоз, пусткою дорога стала. Де-не-де йшли ранені одинцем або у двїйку

взаїмно себе підтримуючи. Ішли ровом при
дорозі, що б так не дошкулював порох; вики-
дували з хлібників човники набоїв, щоб у-
никнути утомі. Деякі сідали в тіні придо-
рожної липи, хвилюк відпочивали та йшли
далше. Кількох навіть стрільців засиділо
під липою, оперті о пень деревини диви-
лися десь далеко шкляним зором. . . Не чули
жяке гуку гармат - дрімали.

Надіхали вози з раненими, загуркотіли
гармати при дорозі, з розгоном віхали на
пан конюшини, проїхали високим житом та
стали над потоком.

Перед селом копали вже стрільці окопи
селяне помагали. Праця йшла з поспіхом,
горячково, вже з далека виднівся півокруг
насиленої землі.

Робота помалу устала, замовкло село в
викиданню, лиш по хатах чулося зітхання та
де-не-де придавлений плач дитини.

Мовчали й окопи зверху, на дні їх жит-
тям кипіло. Перебігали скульбачені стріль-
ці та розставлялися на своїх становищах.
Вдивлялися в синіючу віддаль оболоння,
що розтяглося перед сусіднім селом. Замя-
лічили на виднокрузі розсіяні ради точок,
що все блище приходили та видозжувалися
паницюгом. Зникли з житі з головами, прохо-
дили бадиллям картоплі, заслонені по коїна.

Загуркотіли стріли, застогнали та за-
дудніли гармати. У воздуху почувалося без-
упинне дзиччання. Усе злилося в один кле-
кіт. Стрільна лукали над окопами, розрива-
ли землю та викидували стовпи землі з ди-

мом вгору. В селі ревла по стайнях худо-
ба, пси поховані по дірах вили, по бурнях
переполохані гдакали кури.

Задорожньої хату поціливі яцький гра-
нат. Соломяна стріха в один мент стала в
огні, блиснула роєм іскорок та високий
стовп диму знявся під небо. Ніхто не йшов
рятувати. Сама Задорожня з малими дітьми
виносила майно з хати та складала в саді
під деревиною. З переляку навіть не пла-
кала, лиш рятувала, що попало. Не помітила
навіть як дорогою між хатами чималий від-
діл стрільців помчався на підмогу. Змогут-
ніла вдвоє стрілянина і аж вечером затих-
ла. Лиш з далека ту й там відзивався по-
динокий гук криса, та якоесь сумно звенів
у вечірній тишині.

Село ожило. Бліді лица виходили з хат
і зі страхом оглядалися вокоруг себе. Чу-
ти було в селі спаленину з димом а дого-
ряюча хата світила ярким сяйвом.

Люде пішли за село, де з полудня шалі-
ли биття. Непоена худоба відзивалася по
стайнях а комини не курилися, як бувало.

За селом порозривана та поорана земля
окопів віяла пусткою та дихала смертю. То
тут то там нісся придавлений стогін та
зойк раненого. На побоевище прийшла з дїть-
ми й Задорожня, за нею волікся на трьох
ногах підстрілений Лиско. Хромав та присі-
даючи злизував кров з раненої ноги а сум-
ними очима вдивлявся позад себе. Може ду-
мав, що не буде де спати цієї ночі - бід-
ний Лиско.

„Мамуню, мамуню, - закликав малий Юрчик- як ту богато спить стрільців! Бідні помучилися далекою дорогою... А чому мамуню з цього стрільця тяжкий мак розцвівся на грудях? „Хто йому причепив?“ - прохала дитина. Невинними оченятами вдивлявся в мертвого стрільця, то озирався на матір, яка не відповідала. З її очей плули сльози...

Личко хлопчини скривилося, повіки задріжали, та й заплакав.

„Не плач дитинко! - промовила мати. Це тяжкий воріг, лях поганий причепив йому квітку на груди.“

Мати мовчки обняла дитину, цілуєчи розпалене личко, та гладила кучеряву головку дорогого сина.

Тіни клялися на землі, зорі вже мерехтіли на темнім небі, полем нісся шепіт та зітхання.

Похилені постаті екувалися полем, ехляючи підносили обережно щось сердечного-дорогого, зносили на кладовище та кляли рядком у тіні деревляної церковці.

ФІЛІЯ „ПРОСВ. КРУЖКА“ В ПАРДУБІЦАХ звідомає: В попередній хроніці викладів пропущено 3 виклади хор. Кунди - географ. положення і культурне життя Підкарпаття /9. III., 82 слухачів/ - Новітня господарка у Чехів а у нас /12. III. підчас відпочинку на полі, 65 сл./ - Ціль життя людини /70 сл. 15. IV./

На протязі червня відбулося 2 виклади чет. Калічак: Географія України /85 сл.

8. VI. /, Лолове життя /96 сл. 18. VI. /.

16. VI. відбулось в сонті свято Франка при 105 учасниках. Чет. Калічак зиглосив і пояснив „Прольог“ до „Мойсея“, хор. Кунда тримав виклад про життя й значіння Франка як Мойсея укр. народу.

5. IV. заходом „Просв. Кружка“ відбулася нарада в справі основання „Укр. Щадниці“ яка звійшла в життя дня 7. IV. і навязала зносини з філією „Агр. банку“ Щадниці основана в почину хор. Кунди зєднала собі велике довіря у стрілецтва.

Від 27. V. до 17 VI. відбувався заходом Просв. Круж. курс банкового книговодства під проводом хор. Кунди. Курс покінчило з добрим успіхом 7 учасників.

Приготовляється публичний концерт в честь Франка.

О П О В І С Т К А

Просв. Кружок Укр. Бригади в Нім. Яблонім приготує альбуми памяткових світлих із життя бригади, по 10 в одному зшитку, ціна 5 к. Альбуми появляться в положині липня. Замовляти можна у скарбниці Просв. Кружка чет. Варіши або в крамниці. Хто замовить більшу скількість, отримас по зниженій ціні.

Ч Е С Ь К Е С В Я Т О

Дня 21. VI. з приводу 300-ліття мученицької смерті 27-ох чеських повстанців відбувся в селі „Щіценгавз-у“ відчит п. Лева, який попередило відспівання чеського й українського гимну. Окрім місцевих і дооколинних Чехів на святі були присутні всі стрільці й старшини укр. бриг.

ПОДЯКА. Просв. Кружок укр. бриг. в Нім. Яблонім складає отцим прикладу подяку батерії в Кральовім Градці за опрацювання книжок повернених до бібліотеки Просв. Кружка.

Тут перебуває від року батарея гарм. поля під проводом пор. Новосельського. Поміщення на літо вовсім відповідне; комнати простора, багато світла; на зиму менше відповідає, бо тяжко її опалити, мало вугля. Батерія має власну кухню, приділ харчів вдоволяючий. Робота не тяжка; пушкарі зимою заняті головню в складі зброї перекладанням крісової муніції до нових мятявників. Літом роблять переважно в городі, деякі в старшинському парку. У всі свята батерія є вільна від праці.

Чеські власти, військові й цивільні, як і населення відносяться до нас дуже прихильно. В квітні отримали пушкарі по парі нового білля, а в маю по парі нових американських черевинів. Одностроїв не отримали, але й чеські вояки не носять кращих. Кождий пушкар старяється зловляти дещо зі своїх поборів, щоби справити собі новий однострій.

Через три місяці було 30 людей на реєстрації в сусіднім окрузі Нови Виджов. Чеські господарі приймали Українців як своїх гостей. В перших днях було це гостювання навіть дуже сердешне. Ще й тепер вибираються деякі пушкарі на відпустку в околиці Виджова, щоби не передвинувалося побратимство. Сердешні зносини лучать і ту в Градці наших з населенням, а се спонукує їх виступати всюди гідно.

Дня 9.VI. відбулася збірка батерії, на якій по короткій промові команданта і

дес. Дубеня основано філію „Просв. Кружок“. Головою і бібліотекарем вибрано дес. Дубеня /б. господаря-організатора в Борцівщині/, писарем віст. Семчину, скарбником пушк. Макару, містоголовою Івана Дерія а господарем ст. дес. Тришак. До контрольної комісії звійшли віст. Пердук і пушк. Кость. Просв. Кружок поставив собі за завдання вести в батерії просвітну працю улаштуванням спільного читання, позичанням та купуванням книжок, улаштуванням національних свят і т.д. За почином дес. Дубеня Пресв. Кр. оснував вже курс неграмотних для 4 пушкарів. Під проводом віст. Дерія розвиває свою діяльність футбольний кружок, який числить 14 членів. По вправах лункають укр. пісні, які виводить бат. хор під проводом віст. Санчини. В марті уладила батерія скромна Шевченківське свято, на якому пор. Н. говорив про життя і значіння Шевченя. В батерії було тоді лиш 18 людей. Тепер підготовляє Пр. Кр. святочний обхід 5-літньої річниці смерті Івана Франка. Пр. Кр. передплачує 4 укр. часописів.

Н.

ЛІПНИК-ВЛЪКАВА пишуть: Стрільцтво з охотою читає прислані нам книжки з бібліотеки Просв. Кружка. На днях основалась воєні-болева секція спорт. кружка „Україна“. Вправи відбуваються майже щоденно увечір. На Зелени свята в неділю відбулись перегони в штафетовім бігу 8 x 200. Першу нагороду одержала дружина ч. 1 /стр. Савчак, Семен, Ключевський, Дзяма, ст. стр. Тарасовський, стр. Бригідер, чеський стр. Триваль і Надь. Перебігли дорогу в 5мін. 45 хвиль.

чет. Церковний

У К Р А І Н А Н А Ч У Ж И Н І

ПІЛЬНО. Драматичний аматорський кружок заснований 2. III при роб. сотні в Пільні розвиває дуже гарно свою діяльність. Уже 9. VI дав виставу комедії І. Франка „Учителі“, а тепер відіграв її удруге дня 4. VI в Дубравці коло Пільня. З причини більшого національного чеського свята не було багато публіки, та мимо цього, хочай видатки виносили 406 к., осталося іще чистого доходу стільки, що заплатається часописі для читальні за цілий місяць /80 к./ По виставі відтанцьовано гопака, арканя й коломийку. Так після кожної дії як і після поодиноких точок танців оплескам не було кінця а аматори мусіли по кілька разів виходити перед одушевлену публіку. Ролі були виконані як слід і характери осіб віддані влучно. Зі стрільців в ролі жінчин грав найкраще стр. Барбаран Адам.

Іще ліпше відіграв названий кружок зараз на другий день т. е. 5. VI. „Три празники“ образ з народнього життя Р. Сурмача в салі УМСА при вільному вступі. Тепер іде підготовка до вистави комедії в 2-ох діях „Мужики пристократи“ – сотня передплачує більшу скількість часописів, краєвих і заграничних. Відд лише, що сотня не має засобів, щоби закупити укр. книжок, бо часописі самі не вистарчують а стрілецьтво має час і радо бажало б дацо більше читати.

Пільно 9. VI. В.Т.

Ч.БУДЕЙОВІЦЕ. Як згадано було в одній з попередніх числах „Укр. Стрільця“ заходом читальні основані були при сотні курси для неграмотних. Дня 26. V. ц. р. відбулись іспити на обох курсах. Вислід іспитів був вдоволяючий. Учасники курсу отримали свідоцтва, підписані управителем курсу й іспитовою комісією.

30. мая почались курси для малограмотних т. е. для тих, що при іспиті не виклали цілком доброго успіху. Учать пор. Гаджук і хор. Бровно.

Того ж дня почався також курс вищої освіти, який відбувається щоденно у вільних від заняття годинах і числить 25 учеників. Викладається фізику, фізію, господарну, зоологію й ботаніку, історію й географію, українську мову й письменство та математику. Учать: пор. Гаджук, чет. Солянський, чет. Твидвіцкий, хор. Бровно і хор. Черемшинський /Українець при чеській армії/. З признанням належить згадати, що дирекція тутешнього чеського семінаря безжористовно позичає всіх потрібних приборів як мап, глобів і т. д.

Ч. Будейовіце, дня 14. VI. 1921

Упрява Читальні

ПАРДУВІЦЕ. На засіданні філії Проов. Кружка в Пардубіцах передав я агенди Проов. Кружка стрільцям і підстаршинам. Провід обняв ст. део. Фурманський Василь. Окрім просвітної роботи як читання часописів

любі, улаштування викладів і принагідних нурів, веде кружок також нагляд над хрामीцею і стрілецькою щадницею, які мають свої самостійні управи і власне діловодство. Останніми часами праця кружка не була надто жива через відоманування стрільців і підстаршин-я значно ослабить ся вона по теперішнім відкликанню старшин, що діяли провід, від сотні. Майно Просвітнього Кружка обіймає бібліотеку /48 книжок і 488 часописів/ один портрет Шевченка, кругольня /вартости 400 н./ фотографічні кліші до сотенної хроніки.

Пардубіце 14.VI.1921.

чет. Калічак

НОВЕ МІСТО. Пишуть: Хвальна Редакціє! Звертаємось до Вас з просьбою присилки нам Вашої шан. часописі „Укр. Стрілець“. По одержанню першого примірника пішлемо належитість. Дуже нам ту сумно живесь, вся на культурна праця від якогось часу за-мерла а то задля браку відповідних провідників. Ми ходись тішились великою пошанною серед тутешнього населення, пр. минулого року відбувся концерт в честь Тараса Шевченка під проводом чет. Бойчуна, другий концерт в честь М. Драгоманова під проводом чет. Романенка, з чого публіка була дуже задоволеня і хотяй в більшости складалась з малярів, які ні промов ні пісень не розуміли, все ж таки уміла оцінити їх вартість. Рівнож Чехи запрошували нас часто на свої забави, щоби заспівати їм укр. пісень. Жилось нам тоді добре, ми

мали свій хор, одержували часописі, робилося виклади і т.д. - одним словом нас всі дуже повлажали. Але нині на жаль все змінилось, людей, котрі шро для других працювали, чомусь усунено від нас і ми лишились немаче ті сироти без одніської часописі і брошури. Ми хотіли б вввести яку маленьку бібліотеку, але на жаль наші фонди на те не позволяють, бо нас тут всього 35 чоловіка. Якби „Культ. Просв. Кружок" міг нам дещо з книжок жертвувати, то ми булиби дуже вдячні. Остаємо з глибокою пошанною укр. роб. відділ в Новім Місті під Шатором на Словаччині. 14.VI.1921

ГРАДЕЦ КРАЛЬ. Дня 19.VI. дав амат. драмат. кружок укр. старшин табору в Йосефові виставу „Невольники" в саді міського театру.

РАХУНОК

„Просв. Кружка" за місяць май 1921

Прибутки:

Готівня з квітня	14055	67
Виклади старшин	1074	--
на рях. приобрів	100	--
звернення позички /Мериун/	1000	--
на полонених збір. І. ап.	127	--
спродано товарів за	1812	--
Разом	34528	67

Видатки:

святочне служачому	30	--
за книжки до бібліот.	50	--
вірителям /Лаврів УМНА/	1882	70
з фонду пр. Боберського	593	75
на біст Франка	600	--
за книжки до архіву	300	--
продавцям в хрामीці	210	--
закуплено товарів	16584	41
Готівня з кінцем мая	14277	81
Разом	34528	67

Нім. Яблонне, дня 2. червня 1921

Тимо Барш
снарбник Просв. Кружка"

31 СПОРТОВОГО РУХУ

В понеділок Зелених Свят СК уладив „Літнє свято“ в околиці замку в Лембергу. В програму свята входило багато різноманітних спортових і звичайних забав під музику бригад. оркестри. Одначе несприятлива погода перешкодила виконанню всіх заповіджених точок. - В 15 год./20.VI./розпочались перегони роверами, в яких взяли також участь деякі пані й панночки бригади. Після тенісової гри /п-ні З.з сот.М. проти п-ни М.з сот.Ф./ почались продукції оркестри, які привабили велику скількість публіки. Рівночасно забавлялися гості при колесі щастя, поштою і т.и.

В 21.год.перейшли запрошені гості до літньої веранди для товариської забави

з танцями під звуки смичкової оркестри Біля веранди в лісі під горою у романтичному світлі місяця розташувалось яно УМСА, одначе вистава чарівних образів не відбулась з причини дощу, який повсюпочав накрапати. Під час антрактів забави відбувались ще: американське льосоння, конкуренція кірси, танці і т.д.

Дня 19.VI. відбулись змагання футбольної дружини СК „Україна Іа“ проти „Габльонц Ерзац“. З причини хвороби декількох гравців Іа дружина мала за слабкі резерви. Гра мала гарне й легке темпо, йшла жваво й комбіновано. Противник грав пасивно без комбінації й зігравання. Перемогла на боці „Україна“ 5:1. - СКУ.

ФІЛІЯ „ПРОСВ. КРУЖКА“ В ПАРДУБІЦАХ

Заякнення рахунків за час від 24.VII.-31.XII.1920

Прибутки:

I Вкладки	241 20 к
II звороти:	
а/ відпрод. предмет.	16 -
б/ наявці	100 --
позички	85 --
жертви:	
а/ збірки	484 30
б/ дати	457 --
з продажі в крамниці	2919 45
за вypoзичання книжок	41 20
Разом	4314 15 к

Біляно

Готівка	298 97 к
квациї	170 --
вартіоть книжок	32 80
консерв для збігців	49 --
Разом	550 77 к

Видатки:

Адміністр.	31 30 к
квациї за книжки	270 --
зворот позичок	85 --
підмори:	
для збігців з польськ. нево	442 98
для табору в Ліберци	400 --
просвіта й розривна:	
книжки	32 80
часописи	205 80
виплати	50 80
школи	100 40
концерт 1.XI.	1076 10
виплат на сніданковий	
відділ /чайня/	1919 --
готівка до переносу	298 97
Разом	4314 15 к

чисте майно 550 77 к

Св 550 77 к

Виділ Філії Просв Кружка в Пардубіцах
Пардубіце, дня 2. марта 1921

голова: М. Кунда

секретар: Мах Михайло

скарбник: Виларук